Poštarina plaćena u gotovom.

GOD. VI. ZAGREB, 12. maja 1922. 14. ijara 5682. BROJ 21.

ŽIDOV

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT. RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 120, POLUGOD. K 60, ČETVRTGOD. K 30, POJEDINI BROJ K 4.— IZLAZI SVAKOG PETKA.

Interview s drom. Weizmannom u Genovi

Prije svoga odlaska iz Genove primio je prof. Weizmann dopisnika židovskog dopisnog ureda te mu je o svome putu u Italiji izjavio slijedeće:

Talijansko javno mišljenje i talijanska vlada vrlo su slabo informirane o cijonizmu, o njegovim zahtjevima i o položaju u Palestini. Premalo se dosada radilo u tome pogledu u Italiji. Moramo to tim više žaliti, jer je Italija za nas važna stavka. Ona je zemlja sredozemnoga mora, koja će stajati u uskoj vezi s novom Palestinom; njezin upliv u Orijentu sve više raste, te ima glasa u Ligi Naroda, a pored toga u njezinoj je prijestolnici sjedište Svete Stolice. Morat će se mnogo više posvetiti truda informaciji no dosada, pa će položaj biti bolji. Ako se ljude dobro informira mjenjaju svoje prvotno ne sasvim povoljno mišljenje. Doček dr. Weizmanna, njegova javna predavanja u Rimu i Firenci, kvalitet i mnoštvo slušatelja, držanje novinstva, brojni i vrlo topli članci, sve to nam pokazuje da se mogu zadobiti simpatije Italije. Pregovori, koje je dr. Weizmann imao s vodjama političkih stranaka i s vladom, potpuno su uspjeli. Kako se vidi iz izjave ministra Schanzera ne će se sa strane Italije praviti poteškoća ratifikaciji palestinskog mandata. Isto možemo očekivati i od Amerike, te se nadamo, da će ratifikacija uslijediti u narednoj sjednici Lige Naroda.

Amerikanski senat za židovsku narodnu domaju

Komisija za inostrana djela u senatu bavila se s rezolucijom o osnutku židovske domaje u Palestini, koju su podnjeli prijatelji cijonističkog pokreta. Rezolucija, koja pozdravlja „s velikim zadovoljstvom obnovu Palestine po Židovima", **primljena je jednoglasno u komisiji i plenumu senata.** Pošto bi se imalo na narednoj sjednici Lige Naroda raspravljati o ratifikaciji palestinskog mandata, ima se ovoj odluci pripisati veliko znamenovanje i to tim više, jer Liga Naroda do sad nije ratificirala mandate obzirom na držanje Sjedinjenih Država.

Probudjenje amerikanskih simpatija za židovsku narodnu domaju rezultat je diplomatskih nastojanja Nahuma **Sokolova,** predsjednika Cijonističke Egzekutive. U židovsko-amerikanskim krugovima očekuje se, da će veliki politički uspjeh, koji je postignut prihvatom rezolucije u senatu, biti podstrekom za sva židovska središta da doprinašaju za kulturnu i gospodarsku obnovu Palestine žrtava, koje će opravdati ponovno iskazano povjerenje naroda prema židovstvu.

Washington, 5. maja (J. C. B.) Senat prihvatio je jednoglasno i bez debate rezoluciju, koju je podnio predsjednik odbora za inostrana djela, senator **Lodge,** a kojom se odobrava osnutak židovske narodne domaje. Rezolucija glasi:

„Vlada Sjedinjenih Država pogoduje osnutak židovske narodne domaje u Palestini i predpostavlja, da se ne će ništa uraditi, što bi moglo da krnji gradjanjka i vjerska prava nežidovskih zajednica, nadalje da se dovoljno zaštite vjerske zgrade i mjesta."

Židovski dopisni ured doznaje, da je ispušten pasus o engleskom mandatu nad Pelestinom, koji je bio predložen u deklaraciji Hamiltona **Fisha,** jer su neki senatori uopće protivnici sistema mandata. Fish povukao je svoju rezoluciju i pridružio se predlogu Lodgea, koji će ovih dana biti prihvaćen i u zastupničkoj kući.

Italija za ratifikaciju mandata. Izjave Schanzera

Profesor **Weizmann,** predsjednik svjetske cijonističke organizacije, imao je dogovor s talijanskim ministrom za inostrana djela **Schanzerom,** u kojem je profesor Weizmann dobio izjavu, da Italija ne će praviti nikakovih poteškoća u pitanju palestinskog mandata. Schanzer zaželio je dru. Weizmannu mnogo uspjeha kod njegovih nastojanja.

Profesor Warburg o Americi

Pred nekoliko dana se povratio gosp. profesor dr. Otto Warburg sa svog putovanja po Americi. Kako je poznato, bio je prof. Warburg članom delegacije, koja je prošle jeseni otputovala u Ameriku, da provede drugu veliku akciju za Keren Hajesod. Dok drugi članovi ove delegacije gg. Sokolow, Jabotinsky, Goldstein kao i pukovnik Patterson ostaju još neko vrijeme u Americi pošao je prof. Warburg početkom travnja u Berlin, odakle će se u najskorije vrijeme uputiti u Palestinu, da preuzme vodstvo poljoprivredne pokusne stanice.

Prof. Warburg se izražava o srdačnosti dočeka delegacije u Americi najpovoljnije. Prijem nije bio namijenjen samo osobama, nego i stvari, koju oni zastupaju. Mase amerikanskog židovstva, osobito srednji stalež goji vrlo jake osjećaje za Palestinu. Uspjesi akcije Keren Hajesoda padaju većinom u dio ovom staležu židovskog pučanstva. Rad je delegacije bio vrlo naporan, jer su dobar dio vremena zauzele željezničke vožnje. Mnoga su mjesta posjetili, mnoge su javne i interne sastanke održali. Rezultat ekspedicije prosudjuje prof. Warburg vrlo optimistički. On cijeni čisti prihod iz Amerike do sredine godine 1923. na 7 milijuna dolara. Do sada je skupljeno 1½milijuna dolara. K tome pridolaze tri milijuna dolara u obveznicama. Prof. Warburg očekuje od akcije gospodja ½ milijuna te od predstojeće akcije u New-York-u dalnjih pola milijuna, a sve u gotovom. Ljeti će se poradi velike vrućine morati akcija sabiranja obustaviti, da se onda u jeseni ponovno nastavi. Mnijenje je prof. Warburga, da bi svake godine trebalo slati ovakove ekspedicije u Ameriku, jer da svako vrlo rado daje, samo što je potrebno, da se poziv obnavlja. Troškovi ove delegacije su u odnosu prema postignutim uspjesima gotovo neznatni.

O cijonističkom godišnjem budžetu rekao je ovo:

»Moje je mnijenje, da nam bezuvjetno valja naći drugi način, no što je dosadanji, kako bi pokrili izdatke. Amo pripadaju u prvom redu izdaci za škole i liječničku pomoć. Za vrijeme svog zadnjeg boravka u Palestini, sam Usiškinu izrazio svoje mišljenje, da je neophodno potrebno osnovati jedno udruženje, koje bi se brinulo za školstvo do onog vremena, kada će Palestina sama to moći da čini. Ja sam se u Americi u svom uvjerenju ustalio, jer znam, da će se naći velik broj ljudi, koji će rado godišnje dati nekoliko dolara za udruženje, kojemu je svrha podizanje hebrejskog školstva u Palestini. Slično se može postupati i s medicinskim izdacima. Sporazum s Hadasom se pokazao neprovedivim. Posljedica je našeg ugovora s Joint-om i Hadasom, da veliki dio medicinskog budžeta sami snosimo. Uvjeren sam, da se i tome može naći lijeka. Amerikanske B'ne Brit-lože n. pr. osnivaju svagdje po Sjedinjenim Državama bolnice, pa sigurno ne bi bilo teško postići, da preuzmu i nekoliko palestinskih bolnica, čiji su izdaci relativno mnogo manji, od onih u Americi. Apstrahirajući ove dvije grupe izdataka, ostaje prije svega kolonizacijoni rad, a za ovaj valja

utrošiti sva naša sredstva. Pa i ovdje bi bilo poželjno, da nas pojedine skupine odterete. N. pr. ako Palestine Development Council Brandeis-ove grupe doista podigne banke, koje su predvidjene u njihovoj osnovi, zaštedit će nama ovaj posao«.

O Brandeisovoj se grupi prof. Warburg izrazio, da se ova ograničila samo na bogatije slojeve. Uza sve to su uspjesi dosta maleni, iako su skupili stanovite svote, koje se imaju upotrebiti za njihove banke. Ali i ovu nam djelatnost valja pozdraviti, jer je na dobro Palestine.

O drugim svojim iskustvima u Americi rekao je prof. Warburg, da je najjači utisak na njega učinila Kalifornija. »Gledao sam je«, veli »nasmijanim i plakajućim okom, jer vidim u njoj budućU Palestinu, a ujedno bivala mi je svijesna sva razlika u situaciji. Kalifornija ima iste uvjete kao i Palestina. Mogli bi Palestinu pretvoriti u isto tako cvatuću zemlju, kad bi u nju mogli da utrošimo isti kapital, isti mar i organizatornu snagu, koju su donijeli Amerikanci u Kaliforniju, i kad bi imali u blizinu veliko izvozno tržište, kao što je Amerika za Kaliforniju. Ove dvije stvari naročito fale Palestini: kapital i izvozno tržište. Ipak držim, da nas današnje sjajno stanje agrikulturno vrlo razvite Kalifornije može ispuniti optimizmom gledom na Palestinu. Mora da uvažimo i rapidni razvoj tehnike, koji je u Americi doveo uvijek do novih formi gospodarstva, te je bio od odlučne važnosti za gospodarski život cijele zemlje.

U Americi sam se uvjerio, da je najvažnija bilina, koju moramo da sadimo, sladorna trstika. Držim, da bi se u Emek Iesreelu, naročito u Nurisu, mogla saditi sladorna trstika, a odande dalje u Jordanovu dolinu. Fabrikacija šećera mogla bi da postane jedna od glavnih industrija Palestine, a njezina bezuvjetna rentabilnost osigurava i radnicima dobar prihod. Zamišljam si, da će radnici u nekoj formi sudjelovati u dobitku, a, osim toga dobit će svaki jednu parcelu za povrćarstvo. Na taj ćemo način moći da stalno naselimo i zaposlimo naše radnike«.

Prelazeći zatim k pitanju universiteta, za koji prof. Warburg ima osobito velik interes, izjavio je, da je samo kratko vrijeme boravio u New-Yorku, gdje bi bilo najveće radno polje za universitet. Ipak je postigao neke važne rezultate. Udruženje za medicinski fakultet definitivno je organizovano, te je izabrani direktorij, koji je dobio nalog da smjesta počinje s radom u Palestini, te će naskoro poći u Palestinu. Ovo organizovano udruženje mora da pokriva troškove fakulteta. Prof. Warburg drži, da bi se na sličan način morala osnovati udruženja za druge fakultete i da će zastupnici pojedinih odbora sačinjavati u neku ruku direktorij za universitet. Slično društvo imalo bi se osnovati i za tehniku. Na taj bi se način mogao financirati universitet, koji će se pretežno osloniti na Ameriku. Prof. Warburg započeo je već i organizovanjem drugih grana budućeg universiteta. Prije svega započeta je velika akcija za sveučilišnu biblioteku. Osnovan je odbor s prof. Warburgom kao začasnim predsjednikom i de Haasom kao predsjednikom, koji će skupljati članarinu i knjige za biblioteku. Računa se time, da će djačka organizacija »Menora« moći predobiti za to oko 15.000 židovskih djaka. Druga se akcija odnosila na jevrejsko-judaističko-orijentalistički odjel. Prof. Warburg predobio je za tu ideju predsjednika »Jewish Academy« prof. Ginsberga. Akademiji pripadaju najodličniji muževi židovske znanosti Amerika, a naročito najveći orijentaliste. A kad će ovo društvo preuzeti pokroviteljstvo nad judaističkim fakultetom, učinit će to sigurno jak dojam te će biti i od važnosti za materijalnu sigurnost. O ovome pitanju raspravljati će se na glavnoj skupštini »Jewish Academy«. Prof. Warburg je mišljenja, da bi se trebalo odmah početi gradnjom javne biblioteke, ali ne na Skopusu, već u samom gradu Jeruzalimu. Isto tako ne bi se imali smjestiti medicinski i prirodoznanstveni instituti na Skopusu, jer je prostor ondje ograničen, već bi najbolje bilo negdje na podnožju brijega. Na samom Skopusu mogle bi se smjestiti kasnije humanističke struke te sveučilišna biblioteka. koje su kod mnogih sveučilišta prostorno odijeljeni od medicinsko-prirodoslovnih instituta.

Prof. Warburg raspravljat će i o tim pitanjima kao i o pitanju njegovog specijalnog radnog polja, poljoprivrednog pokušališta, kod budućeg njegovog boravka u Palestini s mjerodavnim faktorima. Ostat će vjerojatno dva do tri mjeseca u Palestini, a zatim će se vratiti u Evropu da nabavi potrebita pomoćna sredstva, da se onda u jeseni vrati na stalan boravak u Palestini. Prof. Warburg misli i na mogućnost, da kasnije opet podje u Ameriku, ako će to biti potrebno za osiguranje institucija. Prof. Warburg povratio se iz Amerike povišenom voljom za rad i pun nade.

Lord Milner o budućnosti Palestine

Londonski »Times« objelodanjuje interview svoga dopisnika s lord Milnerom, poznatim engleskim državnikom, koji je bio član kabineta, kada je Balfourova deklaracija objelodanjena. Lord Milner izjavio je ovo:

»Lično sam optimista u pogledu Palestine. Pogreška je s ekonomske strane, da se zemlja smatra siromašnom. Nije to siromašna zemlja, jer u prijašnje doba živjelo je u njoj pučanstvo, koje je bilo brojnije od današnjega. Zemlja osiromašila je uslijed stogodišnjeg zanemarivanja i rdjavog gospodarenja. No na svakom koraku možemo da uočimo nove mogućnosti. Palestina lijepo je napredovala u roku od zadnjih dviju godina. S ograničenim sredstvima, koja su stajala na raspolaganje, stvorila je vlada mnogo dobroga. Prije svega treba Palestina prevoznih sredstava i razvoj poljoprivrede. Sadašnje metode su vrlo primitivne, a mnoga zemljišta još nisu obradjena. Na

Pokušaj novoga života

Piše dr. Josef Klausner, Jeruzalem.

Kad se prije rata sticala zemlja, nije nikome palo na um, da će biti za što drugo sposobna, no za pošumljivanje. Bila je neplodna zemlja, posuta velikim kamenjem, izmedju kojega je stršila po koja grupa starih maslinovih drveta. Nu u prastarim vremenima, kad je naselje bilo gusto, bivalo je, da su brda bila providjena terasama — onim terasama, koje se spominju u Ezekielu i u Pjesmi nad pjesmama. Naši su dakle očevi ovu zemlju obradjivali, na njoj sijali i sadili, a kad su u zemlju došli stranci, zavladala je svugdje zapuštenost. I zaista, ja sam na obroncima brijegova vidio, kako Židovi oru, kako siju povrće i biljke za krmu i kako sade lozu, smokve, breskve, kruške i jabuke. Napose oduševilo je halucim, što još postoje stare terase i oni su na površini od cca 600 dunama (sav njihov posjed iznosi 1800 dunama) sagradili nove terase ili su stare obnovili. Osim ovih nasada izgradili su halucim jednu cestu, jedan i četvrt kilometra dugu, koja ulazi u cestu Jafa-Jeruzalem, a i prostranu stazu ponos i ukras kolonije, sagradili su vlastitim rukama. Za ljude nijesu se toliko pobrinuli koliko za marvu. Isto tako radili su u Nahlat-Jehudi, dobar znak za seosku kolonizaciju. Krave i telići, kako ih nalazimo u Kirjat Anavim još se samo nalaze u Ben Šemenu a inače malo gdje u zemlji. Pašnjaka nema, jer zemlja po opsegu nije velika i jer je u svojoj cjelini posijana ili zasadjena. S toga mora da se marva kroz gotovo čitavu godinu drugdje hrani i za to se siju biljke za krmu. A halucot u Kirjat-Anavim timare krasne krave, medju kojima se aristokratkinja zove »Mirjam«. Kadgod sam došao u staju, nijesam znao čemu da se više divim. Lijepoti i zdravlju goveda ili osobitoj brižljivosti, koju mu posvećuju halucot, ili tomu, što mi je haluca, koja vodi brigu o krave, sve rastumačila živom, bogatom hebrejštinom. Jer hebrejski jezik vlada u Kirjat-Anavim u kući, na polju i u staji.

Popeo sam se na brijegove Kirjat-Anavim. Pregledao sam svaku jamu, koja je iskopana, svako drvo, koje je zasadjeno. Krasan pogled s brijega zadivio me je. Ovdje se namjerava podići vrtni grad za ljetni boravak jeruzalemskih stanovnika. Nu najviše zapanjila me je slijedeća misao: Ove poćine ovdje nijesu kvalitativno bolje od onih u Judeji i Galileji. Pa kad se može ovdje da sije i sadi, onda je to moguće svagdje u zemlji. Ne smijemo dakle da prezremo ni najmanji komadić zemlje u Palestini. Kad se ovakova zemlja mogla da preobrati u plodonosnu zemlju, onda pruža svaka zemlja nadu za to. A zatim: U rukama Arapa bila je ta zemlja bezvrijedna, zapuštena i pusta. Nitko nije na nju ni mislio. Ima li dakle i samo malo istine za tvrdnju, da smo ovamo došli u svrhu izvlastbe prijašnjih posjednika zemlje? Mi smo za svaku stvar platili punu cijenu i za stvari, koje za prodavaoca ne imadjahu nikakve vrijednosti. I ako ima pravednosti u ljudskoj svijesti, onda bi morala da iskaže poštovanje jednome narodu, koji na bezvrijednom tlu uspješno uzgaja povrće, voće i biljke za krmu.

Golemi utisak učinio je na me daljnji preokret. Boljševici u Rusiji pokušali su da promjene gospodarske životne forme silom, progonima i ubijstvima. Ovdje u Kirjat-Anavim kao i u još nekim mjestima u zemlji poduzima se pokušaj za promjenu života bez vike i krike, bez prisile, a da se ove nove forme nikome ne nametavaju protiv njegove volje. Stvar razvija se na prirodan način, u židovskome duhu — što je za mene glavno.

mnogim mjestima u velike bi koristila jednostavna irigacija. I za pošumljivanje dalo bi se mnogo učiniti, a to bi bilo blagodat za zemlju. Isto tako valja izgraditi luke, jer Jafa i Haifa su još uvijek samo otvorena pristaništa. Jedina opasnost, koju vidim za Palestinu sa gospodarskog stajališta, sastoji u tome, da joj se uskraćuju sredstva za razvoj. Palestina ne treba mnogo novaca. Palestina je mala zemlja i mogla b i da primi mali zajam, koji bi joj pomogao. Pogreška je, ako se drži, da će Palestina prouzrokovati znatan teret za britskog poreznika. Za nekoliko godina ne će to uopće biti više teret, ako se Palestini ne uskraćuju sredstva«.

Prelazeći na političku stranu položaja izjavio je lord Milner, da je Engleska već odredila svoju politiku prema Palestini. Trezvena je to politika, a naša je dužnost, da kod nje ustrajemo. »Ne osporavam«, rekao je »da sad postoji mnogo nezadovoljstva, i da bi, kad bi vlada popustila, došlo do neprijateljstva. Razni ljudi pripovjedali su budalaštine n. pr., da se zemlja ima da izruči Židovima. To je poplašilo Arape i hrišćane, a taj strah iskoristili su agitatori pretjerivanjima i lažima. Ako će se uzdržati mir, uvidjet će doskora ljudi, da su njihove bojazni neopravdane i da nije najvažnije da se pobija sve ono, što vlada radi, a još manje ono, što namjerava, već ono, što ljudi misle ili što su im drugi utuvili, da će vlada uraditi«. Što se tiče Herberta Samuela može da opetuje samo toplu hvalu, koju svaki izrazuje, koji je Palestinu posjetio. Stroga pravednost kao i predanost za interese zemlje i svih slojeva pučanstva priznaju otvoreno i najveći strančari vrhovnom komesaru.

Na pitanje, da li su cijonistički Židovi, koji dolaze u zemlju, sebi svijesni svojih zadaća, odgovorio je lord Milner, da je to slučaj kod većine; samo radom i proizvodnjom novih dobara može židovska imigracija da postigne uspjeha. Svi Židovi, s kojima je govorio, potpunoma su to shvatili, te nastoje, da razviju prirodna vrela zemlje.

Lord Milner dobio je povoljan utisak o židovskim kolonijama, koje je vidio Uvjeren je, da će Arapi biti voljni, da u miru zajednički rade sa Židovima, kad će uvidjeti, da je to u njihovom interesu. Za sad čini se, da nema razloga bojazni za Palestinu, dok Englezi proslijedjuju zdravu ekonomsku politiku i ne dopuštaju iskrivljenje Balfourove deklaracije po ekstremistima.

Keren Hajesod

Veliki dar za Keren Hajesod. Centralni odbor Keren Hajesoda za Veliku Britaniju javlja: Primili smo od uredništva »Jewish Chronicle« ček vrhu 1910 funti sterlinga. Ček priposlan je uredništvu od jednoga pretplatnika, koji želi da ostane anoniman. Darovatelj izjavljuje u svome dopisu, da je sam bio u Palestini i da je vidio halucim pri radu te osjeća potrebu da dade realnoga izražaja svojoj simpatiji. Ovaj je dar najveći iznos, što ga je do sada engleski odbor primio od jedne osobe.

Keren Hajesod-kampanja u New-Yorku. U savezu sa prijašnjim vijestima o početku Keren Hajesod kampanje donosimo izvještaj o velikoj skupštini u Carnegie-Hall. Na predlog Samuela Untermayera, koji je predsjedao skupštini, prihvaćena je rezolucija, da se senat zamoli da prihvati Lodge-rezoluciju. Obzirom na važnost Keren Hajesoda, rekao je Untermayer, da je Keren Hajesod platforma, na kojoj će se moći sjediniti cijeli židovski narod, cijonisti i necijonisti. Akcija mora da uspije, jer je čast Židova cijeloga svijeta založena za uspjeh ovoga pokreta. Pukovnik Patterson rekao je, da Keren Hajesod mora isto tako uspjeti, kao što je svojedobno uspjela židovska legija. Ako akcija za Keren Hajesod ne bi uspjela, tad bi u Palestini propalo sve, što je židovstvo.

Lord Rothschild i ministar Mond za Keren Hajesod. Iz New-Yorka nam javljaju: Povodom započete kampanje za Keren Hajesod u New-Yorku primio je izvršni odbor čestitke od Lord Rothschilda i ministra sir Alfreda Monda. Lord Rothschild je brzojavio: »S velikim interesom pratim kampanju za Keren Hajesod u Americi o čijem rezultatu zavisi razvitak židovskih nastojanja u Palestini. Od srca rado podupirem vaš poziv, koji spaja blagdan slobode s besprimjernim radom, za Erec Jisrael«.

Brzojav sir Alfreda Monda glasi: »Palestinski mandat doći će za kratko vrijeme u svrhu ratifikacije pred Ligu Naroda. Povoljno riješenje, koje će doskora uslijediti, nameće nam u još većoj mjeri dužnost stvaranja velikog fonda za konstruktivni rad u Palestini. Oči cijeloga židovstva uperene su sada na Ameriku a naročito na new-yorško židovstvo, koje sada počinje veliku kampanju za Keren Hajesod. U potpunoj se mjeri priključujem apelu vodja u New-Yorku i nadam se, da će svaki Židov na najodličniji način odazvati se vašemu pozivu«.

Iz židovskog svijeta

Konferencija židovskih mandatara u Lavovu. Prošlo je već dvadeset godina od kad su se u dvorani lavovske bogoštovne općine pod predsjedanjem preminulog zastupnika i općinskog predsjednika dra. Byka stvarale po raznim općinskim odaslanicima političke odluke u službi asimilatorske klike, pri čemu su se cijonisti, koji su bili željni unići, policijom rastjerali. Kako li su se od onda vremena promijenila! Danas se otvaraju vrata kahalske zgrade automatski pred onima, koji oslanjajući se na odobravanje široke židovske javnosti, prilaze konferenciji, da nakon toliko godina nazadovanja stvaraju zaključke o saniranju i preudešenju židovske općine kao podloge za židovsku autonomiju. Na poziv cijonističke zemaljske egzekutive odazvali su se zastupnici sa dvadeset mjesta istočne Galicije, medju njima više vladinih povjerenika,, koji su dosta pošteni, da protestiraju protiv maha preotimajućeg sistema, kojemu imaju da zahvale u tom času svoj položaj. Iz različitih općina stigle su pismene i brzojavne izjave odobravanja. Nakon

---

Zemlja pripada židovskom narodnom fondu, koja se ne smije preprodati ni jednoj privatnoj osobi. Sve kad će iza stanovitog vremena narodni fond naseliti prvu kvucu na površini od 25 dunama po obitelji, ostat će zemlja svojinom židovskoga naroda. I kad će u Kirjat-Anavim biti uredjeno ljetovalište, davat će se zemlja samo na 49 godina u zakup, židovska će jubilarna godina iza lisučljeća opet uskrsnuti.

Ali ne samo zemlja, već i rad postat će zajedničkim dobrom. U Kirjat-Anavim radi oko 60 halucim i halucot. Razdiobu rada preuzimlje jedan izabrani odbor. Halucim primjerice bave se više oranjem, sijanjem i obavom čuvarske službe, a halucot sa uzgajanjem povrća, mljekarstvom i krčenjem zemlje. Čak i liječnik radi ovdje kao obični radnik i vrši svoje zvanje samo u stanovito vrijeme. I liječnikova supruga radi. Svi primaju jelo i malu naplatu za manje izdatke u jednakoj mjeri, svi izdaci odbijaju se od plaće. Pretplaćuju se novine i mjesečnici i već ima biblioteka od 1200 svezaka, a od vremena do vremena ima i predavanja, pa se potrošak za kulturne svrhe takodjer porazdjeljuje na broj radnika. Ali ima u Kirjat-Anavim i 13 obitelji, nekoje od njih sa djecom. Nastala su dva teška pitanja: kako mogu majke male djece, koje se moraju za svoje mališe brinuti, raditi na polju i odakle da uzmu sredstva za uzdržavanje djece, koja još ništa ne zaradjuju i čiji očevi i majke ne zaslužuju više nego li neoženjeni? Odgovor na ova dva pitanja imponuje svojom jednostavnošću: da mlade majke mogu ići za poljskim radom, nadgledava dnevno jedna majka svu djecu, a toga dana riješena je svakoga drugoga posla. Majke, koje doje djecu, zaposlene su u blizini šatora, da uzmognu djecu nahraniti i odmah se vratiti na posao. A što se tiče troškova uzdržavanja djece, porazdjeljuju se ovi na sve radnike i radnice, bez obzira na to da li su oženjeni ili nijesu ili da li imadu djecu. Neoženjeni tome ne prigovaraju, jer kad na njih dodje red, da postanu roditelji djece, bit će djeca uzdržavana na trošak cijele kvuce. Na taj način nijesu djeca u Kirjat-Anavimu niti u pogledu uzgoja niti u pogledu odnosnih troškova na teret.

Osim staje ima u Kirjat-Anavimu tri velika šatora, koji su visokim zidovima razdijeljeni u sobe. Svaka obitelj dobiva jednu sobu a dva do tri neženje opet jednu, i sve govorkanje o nemoralnim odnosima izmedju halucim i halucot nije ništa no plod bolježljive fantazije ljudi, koji sami nijesu čisti. Drveni šatori ipak ne pružaju dovoljno zaštite proti studeni u brijegovima i proti kiši. Bilo bi vrlo dobro, da se pospješe gradnje kuća za radnike. Onda ne bi ljudima bilo gore, nego li marvi, za koju ima zidanih staja. Potrebno je, da se od izvora uvede vodovod, kako ne bi halucot morale da vodu dovažaju na kolima. Kad bi bilo moguće, da se nabavi susjedno zemljište, koje je podesno za sadjenje pšenice, onda ne bi bilo potrebno, da se žito dobavlja iz vana. Peradi, povrća, mlijeka i krme za marvu ima dostatno. Doskora bit će i grožđa i drugoga voća.

U Kirjat-Anavimu, na zemlji Židovskog narodnog fonda učinjen je pokušaj za jedan novi život, za život gospodarstva i zajednice, koji nas, ako uspije, približuje najvišim idealima biblije i proroka i koji će moguće jednoć biti primjerom svemu čovječanstvu. Možda onda ne će oči čovječanstva biti upravljene samo k starom Cijonu, iz kojega je proizašla tora, već i k novom Cijonu, iz kojega je proizašlo novo djelo, koje je ukorijenjeno u staroj tori.

pozdravnog govora dra. Reicha referirao je profesor Rottenstreich o prilikama u bogoštovnim općinama od nastupa rata, nakon čega su pojedini delegati izvijestili o prilikama o njihovim općinama. Iza toga održao je dr. Reich temeljiti referat o »židovskonacijonalnoj personalnoj autonomiji i bogoštovnim općinama«. Pošto je referent dao istorijski pregled o staroj židovskoj općinskoj autonomiji u Poljskoj, razvio je načela židovsko nacijonalne personalne autonomije, prikazao je, kako je zaštita narodnih manjina u interesu države, kao što se i Poljska u interesu poljskih manjina Litavske i Rusije opetovano pritužila kod Saveza Naroda. Pri koncu predlaže niz rezolucija, u kojima se prosvjeduje protiv daljnjeg opstajanja privremenog općinskog režima, koji se vrši po imenovanim vladinim povjerenicima, te traži što brže raspisanje izbora za sve bogoštovne općine kao i provedjanje moderne izborne reforme. Glede narodne autonomije veli rezolucija: Konferencija smatra dozvolu židovske nacijonalno personalne autonomije na bazi općine najdjelotvornijim sredstvom zamelanju normalnih židovskih prilika i za ublaženje nacijonalnih protivština u zemlji. Dosadanje bogoštovne općine imadu da se pretvore u narodne općine, kojih bi bila glavna zadaća udovoljenje kulturnih i religijoznih potreba židovskog pučanstva, skrb na polju siromaštva, kao i uredjenje emigracije s naročitim obzirom na palestinski problem. Kao zastupstvo ima se obrazovati židovsko vijeće, a kao izvršni državni organ za sve židovske stvari židovsko državno tajništvo.

Zahtjevi Židova u Poljskoj. Na jednoj od zadnjih sjednica Sejma uzeo je u debati o ekspozeju ministra predsjednika Ponikovskoga u ime židovskoga kluba riječ zastupnik dr. Thon. U odulljem govoru prikazao je govornik kršenje ugovora o zaštiti prava manjine te ustavom zajamčene jednakopravnosti svih gradjana prema Židovima. Dr. Thon ustanovio je, da je jednakopravnost Židova u poljskoj republici sad kao i prije provedena tek na papiru, dok su uistinu Židovi izvrženi šikanama pojedinih oblasti.

Zastupnik dr. Thon opširno govori o odnošaju vlade prema Židovima u Vilni. Odlučno prosvjeduje protiv interniranja Židova u Vilni i izjavljuje, da nijedna država svijeta ne internira svoje vlastite podanike. Govornik apelira na ministra predsjednika, da dade smjesta obustaviti interniranje Židova u Vilni. Dr. Thon dokazuje, da se u Poljskoj sada mnogo toga dogadja, što je u protimbi s ustavom, a da vlada ništa nije protiv toga poduzela. Iz tih razloga ne može govornik i njegov klub imati povjerenja u sadašnju vladu.

Govor dra. Thona opširno komentiraju sve poljske novine, pa i glasilo nacijonalnih demokrata konstatira, da je govor zastupnika dra Thona bio vrlo taktičan te pokazuje, da će se s cijonistima moći lakše sporazumiti o židovskom pitanju.

Stajalište Židova prema novim izborima u Poljskoj. Iz Varšave nam javljaju: Provizorno židovsko Narodno Vijeće održalo je plenarnu skupštinu uz sudjelovanje delegata iz onih krajeva, koji još nijesu zastupani u židovskom Narodnom Vijeću. Medju gostima bio je i poznati židovski pjesnik Šalom Aš, koga su prisutni srdačno pozdravili. U svome referatu izveo je zastupnik Grünbaum, da su izborni red i dioba izbornih okružja tako provedena, da će broj židovskih zastupnika u budućem Sejmu biti vrlo malen.. U uskom savezu s izborima stoji i pitanje sticanja državljanstva u Poljskoj. Prema današnjem stanju stvari prijeti opasnost da će preko pol mliijuna Židova, koji već vijekovima stanuju u Poljskoj i time izgubili rusko državljanstvo, uslijed poteškoća koje im se prave sa strane Poljske, ostati i bez poljskog državljanstva. Tajništva Narodnoga Vijeća u provinciji morat će biti na pomoći tim Židovima. Prelazeći na pitanje izborne taktike veli, da se Židovi moraju odlučiti za jedinstvenu židovsku izbornu frontu ili za frontu svih narodnih manjina u Poljskoj. Kao izbornu parolu postavlja Narodno Vijeće zahtjev ostvarenja versaillskog ugovora i ustava, kojima se osiguravaju narodna i gradjanska prava Židova u Poljskoj. Nakon svestrane debate prihvaćeni su prijedlozi Narodnoga Vijeća te protest protiv izbornoga reda i podjele izbornih okružja. Skupština vidi u izbornom redu namjeru, da se ograniče prava narodnih manjina, a naročito Židova i da se umjetno umanjuje zastupstvo na Sejmu. Prihvat nacrta izbornoga reda po Sejmu bio bi podesan, da stvori jedinstvenu frontu svih narodnih manjina u svrhu obrane ugroženih njihovih prava. Da se očuva rascijep židovskih glasova pozivlje se narodno vijeće, da stupi u kontakt sa svim židovskim grupama u svrhu stvaranja jedinstvenog židovskog izbornog bloka.

Pred izborima u Madžarskoj. Vlada stavila je Židove u Ugarskoj u neugodnu situaciju svojom odredbom o provedenju izbora, koji su odredjeni za gradove na dan 3. juna to jest na Ševuot. Pobožni Židovi, koji ne pišu toga dana, prinudjeni su time, da krše svoje vjerske propise ili da se ogriješe o zakon o tajnom izboru time, što bi potrebiti rukoznak dali po drugima. Ali i uzdržavanje od izbora povreda je zakona, jer postoji izborna prisila. Kako doznajemo pokušali su židovske općine da ishode promjenu izbornog termina.

Krvavi izgredi 1. maja. Radničke demonstracije, održane 1. maja u Varšavi, u kojima su sudjelovale i različite židovske radničke grupe, dovele su uslijed provokacija grupe Rozwoj do krvavih izgreda. Članovi antisemitske organizacije Rozwoj, koji dodjošc upravo od protuskupštine, gdje su raspirivali antisemitsku hajku, napadoše židovske radnike, koji su išli u posebnoj grupi. I u židovskim gradskim četvrtima zaustavljala je ova antisemitska četa židovske prolaznike. Redarstvo poduzelo je nekoliko uhapšenja.

Židovska minoritetna prava u Litavskoj. Generalni tajnik komiteja židovskih delegacija imao je odulju konferenciju s vodjom litavske delegacije u Genovi, ministrom predsjednikom Galvanovskijem o židovskim pravima u Litavskoj. Motzkin upozorio je na veliko razočaranje Židova cijeloga svijeta uslijed zadnjih dogadjaja u Sejmu i razložio je značenje ispunjenja litavske obveze sa židovskog i litavskog stajališta. Galvanovski vrlo žali demisiju židovskog ministra dra. Solovejčika, te utisak, što ga je u židovskom svijetu prouzročila. Uvjerava ga, da narodna autonomija u Litavskoj nije ni najmanje taknuta, jer otklon jezičnog paragrafa bazira na nesporazumu. Što se tiče pitanja ministarstva narodnih manjina, to uslijed odsutnosti nije u detalje upućen, no ne taji, da prijem tih ustanova u ustavu nije vrlo popularan ni u Sejmu ni u pučanstvu. Njemu lično nije bitna forma, a kad ostaje kulturna autonomija netaknuta, ne vidi razloga, da se insistira na nacijonalnom ministarstvu. Svakako javit će ovaj dogovor predsjedniku Sejma.

Borba za pravo židovskih manjina u Litavskoj. (J. C. B.) Litavski Sejm stupio u proljetnu sezonu, te je ponovno započeo svoje zasijedanje. Židovska frakcija u Sejmu nije došla na sjednice kao protest protiv odbijanja prava židovskih manjina. Ona je naložila predsjedništvu židovskog narodnog vijeća, da čim prije sazove sjednicu, kako bi se zauzelo stajalište naprama novo stvorenom položaju i preciziralo daljnje držanje Židova. Dotle izbivat će židovski zastupnici od sjednica u Sejmu. U savezu s time održavaju se širom cijele zemlje velike protestne skupštine vaskolikog židovskog pučanstva protiv kršenja pariške deklaracije sa strane litavskog Sejma.

Konferencije Herberta Samue'a s engleskom vladom. Kako javlja londonski »Zeit«, konferirao je sir Herbert Samuel s nekim članovima engleskog kabineta o raznim palestinskim pitanjima. Rasprave trajat će nekoliko tjedana, pa će vjerojatno imati povoljnoga uspjeha.

»Morning Post« o boravku Herberta Samuela u Londonu. U savezu s dolaskom sir Herberta Samuela u London, izrazuje »Morning Post« mišljenje, da će se pregovori, koji se već deset mjeseci vode izmedju ministarstva za kolonije i palestinsko-arapske delegacije vjerojatno sad s uspjehom dovršiti ili će se arapska delegacija povratiti u Palestinu i izvijestiti, da je prijateljsko riješenje nemoguće. Sad, gdje sir Herbert Samuel u Londonu boravi je vjerojatno, da će se stvoriti jedna definitivna odluka.

Eksplozija u budimpeštanskoj sinagogi. Iz Budimpešte javljaju: Atentati pomoću eksplozija ne će da prestaju. U nedjelju u 8 sati na večer uslijedila je eksplozija u sinagogi u Rombah ulici, koja nije imala kobnijih posljedica, a koji su sigurno prouzrokovali »neodgovorni« elementi. Policija izdala je o tom kratki izvještaj, u kojem se veli: U nedjelju izmedju 8 i 9 sati na večer htio je sluga zapaliti kandilo za preminule članove sinagoge. Kad se sluga s gorućom šibicom približio kandilu, nastala je jaka eksplozija, a istodobno izbio je jak plamen, koji je zahvatio strop predvorja i prijetio da će zahvatiti i ostale dijelove hrama. Vatrogasci mogli su tek nakon 1-satnog mučnog rada ugasiti vatru. Materijalna šteta razmjerno je malena. Istraga je u tečaju. Ustanovljeno je, da je nepoznati individuum kandilo napunio benzinom. Kao u svim dosadanjim slučajevima atentata sumnja policija na jurišne čete »Madžara koji se bude«. Policiji je zabranjeno da objelodanjuje daljnje izvještaje o toj eksploziji. Budimpeštanska policija je i iz drugih razloga postala opreznijom. Referent u stvari afere s bombama u jelisavetgraskom klubu dr. Vogl, dobio je anonimno pismo, u kojem ga se pozivlje, da on i njegovi koreferenti obustave istragu, jer će inače i oni otići u zrak. Pismo završeno je crtežem, koje predstavlja bombu, koja se dimi.

Židovski gimnazij sa pravom javnosti u Madžarskoj. Prema službenom obje-

lodanjenju podijelio je ministar nastave židovskom gimnaziju u Debrecinu pravo javnosti. To je prva židovska sednja škola s pravom javnosti u Ugarskoj. koja će doduše imati madžarski nastavni jezik za sve predmete, ali u kojoj su i hebrejski jezik i židovska povijest obligatni predmeti.

Dječji transport iz Rusije u Rumunjsku. Iz Bukarešta javlja židovski dopisni ured, da je Rumunjska vlada dozvolila dolazak od 4000 djece iz predjela, gdje vlada glad. Na temelju te dozvole sklopili su zastupnici pomoćne akcije Dr. Nansen, dr. Bacillieri sa zastupnicima Jointa i židovske svjetske pomoćne centrale te alijanse sporazum, prema kojemu ove židovske organizacije preuzimlju skrb za transport i boravak židovske djece. Naročito se Joint obvezao, da će namiriti putne troškove te trošak opskrbe za vrijeme karantene i troškove za liječenje i sanitetski materijal.

Iz cijonističkog svijeta

Konferencija Hitahduta u Beču. Na drugu godišnjicu osnutka svjetskog saveza Hitahduta sastali su se delegati raznih zemaljskih organizacija na konferenciju, koja je imala da ustanovi rezultat dosadanjega rada. Bilo je zastupnika iz Sovjetske Rusije, Litavske, Poljske i Austrije, dakle zemalja, od kojih je svaka imala svoj poseban razvoj. Pored svega toga pokazalo se, da kod svih vlada jedna temeljna misao. Svi prisutni osjećali su i izjavili su: Hitahdut je nastojanje, da se židovskome narodu stvori u Erec Jisraelu domaja, koja se osniva na sopstvenom radu, po njegovim vlastitim potrebama. Puteve tome može samo u trezvenom radu naći sam židovski narod. Otklanja se slijepo preuzimanje tudjih formula, jer one jedva odgovaraju drugima, a kamo li našim osebujnim odnošajima. Uvjereni smo, da sjedinjenje Hitahduta s palestinskim Hapoel Hacairom nije tek samo tehničko, već duboko i srdačno. Podsjeća se na to, da je činjenica Alije, spontani prijem imigranata, pravi izražaj tendenca. koje ispunjavaju Hitahdut, čime je cijonizam i cijeli židovski život oplodjen.

U pogledu Keren Hajesoda postoji samo jedinstveno mišljenje, a isto tako i o tome, da će Palestina samo onda biti židovska, ako će biti sagradjena na socijalno pravednoj podlozi. Socijalna misao mora da ostane udružena s narodnom, ali socijalna obnova ne može da se provede po gotovim receptima. Samo u realnom životu naroda u zemlji moći će da se nadju odgovarajuće forme. O kakovom priključku na socijalističku internacijonalu ne može da sad bude govora. Vrlo opširno debatiralo se o kulturnom pitanju. Općenito je mišljenje bilo, da je Hitahdut zvana, da osnuje jevrejske radne škole, koje će židovskoj omladini pokazati put k stvaralačkom fizičkom radu. U organizatornom pogledu konstatiralo se s veseljem, da se pokret u zemljama s velikim židovskim centrima povoljno razvija i znatno upliviše na cijonistički život. Tako je Hitahdut znatno narasla u Poljskoj. a u Americi stekla zasluge, da je dala impuls za rad za Keren Hajesod. Vrlo živo se razvio pokret u Litavskoj i Volhiniji.

Na konferenciji stvoreni su ovi zaključci: Najkasnije u julu 1922. ima se sazvati treća svjetska konferencija, koja ima poglavito da ustanovi ideološki temelj Hitahduta te puteve, koje ima da prosljedi pokret u budućnosti. Naročitu pažnju treba posvetiti djelovanju na polju odgoja i kulture.

Keren Hajesod ima da se izgradi kao stalan narodni porez, koji zahvaća sve slojeve pučanstva.

Djelovanje u zemljama sa slabom valutom, prije svega u centrima galuta kao što je Poljska, Litavska, Rumunjska, mora da se znatno intenzivira. Sve zemaljske organizacije dužne su da najbolje svoje sile posvete radu za Keren Hajesod. Direktoriju Keren Hajesoda predlaže se, da sazove konferenciju svih reprezentanata federacije, koji rade za fond u svrhu ustanovljenja načina rada.

Radnička banka. Konferencija pozivlje sve zemaljske organizacije, da jedan mjesec posvete radu za radničku banku.

Konferencija pozdravlja osnutak književne naklade Hitahduta i predlaže, da se izda djelo o Hitahdutu.

Svi učesnici ostavili su vijećanje sa osjećajem, da će pokret Hitahduta imati znatnu ulogu u židovskom životu.

Palestinski rad cijonističke opozicije u Francuskoj. Iz Pariza javlja dopisni ured, da je opozicijona grupa francuskih cijonista osnovala društvo za promet zemljišta i hipotekarni kredit u Palestini. Dionička glavnica iznosi 200.000 franaka, a dijeli se na 800 dionica po 250 franaka. Upravno vijeće društva radi honoris causa. Postignuti dobici imaju se nakon odbitka od 5% za zakonom propisanu rezervu i 5% za dividende, upotrijebiti za opće korisne institucije u Palestini.

Saziv židovskog kulturnog kongresa. Židovski dnevnik u Rigi »Das Volk« propagira saziv židovskog kulturnog kongresa, koji bi imao da pojednostavni i sistematizira razvoj židovske kulture i da stvori stalni kontakt izmedju raznih kulturnih institucija. I centralni odbor židovskih kulturnih organizacija u Letvi obraća se na sve kulturne organizacije s predlogom, da se izabere organizacijoni komitej u svrhu priprave takovog kongresa, koji bi se imao održati ovoga ljeta.

Razvitak židovskih farma u Americi. (J. C. B.) Židovsko društvo za unapredjivanje poljodjelstva i privrede objelodanilo je upravo izvještaj o svojem djelovanju, koji sadrži zanimivih podataka o razvitku židovskih farma u Uniji. Prije 22 godine, kad je društvo osnovano, nalazilo se u Uniji 216 židovskih farmerskih porodica. Danas broji židovsko poljodjelsko pučanstvo u Saveznim Državama više od 60.000. Vrijednost posjeda židovskih farmera narasla je od 12.029 acresa u god. 1900 na preko 1 milijun acresa u god. 1922. Vrijednost, židovskim farmerima pripadajućeg imetka, sada premašuje 100 milijuna dolara.

Revolucijonarni tribunal za protužidovske izgrede. (J. C. B.) U skladu s nedavno održanim protužidovskim izgredima u Šuji obrazovan je prema ruskim listovima, u Ivankowu Wosnesenskom kod Moskve revolucijonarni tribunal, koji ima da provede postupak protiv onih, koji su okrivljeni radi sudjelovanja u ovim izgredima. Tuženo je 24 osoba, medju njima 2 svećenika i 2 učitelja.

Darujte za Jaar Jugoslavia!

Iz Palestine

Rad Vaad Leumia. Za vrijeme Pesah blagdana pošlo je predsjedništvo Vaad Leumia sir Herbertu Samuelu, da s njim govori o pitanju sankcije zaključaka Asefat Hanivharim glede organizovanja općina. Herbert Samuel izjavio je, da će cijeli kompleks pitanja dogovoriti sa ministarstvom za koloniju. Tokom razgovora raspravljeno je pitanje Vaad haira haaškenazi, koji organizira manjinu u Vaad Leumiu. Delegacija iznijela je predloge, koji bi mogli da zadovolje manjinu. Jedna delegacija Vaad Leumia poći će u sva mjesta jišuba, da se na licu mjesta uvjeri o kulturnim i gospodarskim potrebama, te o mogućnostima naseljivanja novih imigranata u raznim krajevima zemlje. Tom će se prilikom odlučiti i o prijemu siročadi iz Ukrajine.

Cijonistički izdaci za pošumljivanje i amelioracije u Palestini. U jednom izvještaju agronoma J. Oettingera, upravitelja cijonističkog kolonizacijonog odjela u Palestini iznešeni su izdaci za pošumljivanje i amelioraciju u perijodi od 1919. do 1921. Iz tog izvještaja vadimo ove brojke: za pošumljivanje na 12 mjesta izdano je po cijonističkoj organizaciji 18,339.453 egipatskih funti, a po Narodnom Fondu 24,832.818 eg. funti, amelioracija u Dilbu, Kalendiji, Merhaviji, Kinretu, po cijon. org. 7,759.197, po ŽNF 5.000 eg. funti, za drenažu močvara u Merhaviji, Huldi, Kineret i Daganiji po cij. org. 8,423.290 eg. funti, a po ŽNF 2,495.415 eg. funti, ukupno 66,860.173 eg. funti. Ukupni broj zasadjenih drveća iznosi u godinama 5679 do 5682 751.527. Preko polovice zasadjenih drveća bila su eukaliptus drveća.

Gradjevna djelatnost u Jeruzalimu. Kako proizlazi iz službenog izvještaja podijeljeno je u zadnjim trim godinama u Jeruzalimu preko 2000 gradjevnih dozvola. Kod toga treba da se uvaži, da se u starom gradu nije smio upotrijebiti novi gradjevni materijal da se uščuva slika grada. U novom gradu mogao se upotrijebiti novi materijal istom nakon preispitanja po oblastima.

Tvornica spirita u Petah Tikvi. Trgovački i industrijski odjel cijonističke Egzekutive osnovat će u koloniji Petah Tikva fabriku spirita. Proizvodit će se 96%-ni spirit, zatim ocat, kvasac, konjak i rum. Poduzeće osnovat će se početnim kapitalom od 6000 funti.

Useljivanje u mjesecu martu. Cijonistički palestinski uredi otpravili su u mjesecu martu 793 imigranata u Palestinu. 423 stigli su u Haifu a 302 u Jafu, dok ih je 68 došlo željeznicom preko Kantare u zemlju.

Anglo-Jwish Association za obnovu Palestine. (J. C. B.) U skupštini Anglo-Jewish Association-a održanoj u Londonu stvorena je rezolucija na predlog Mr. Josepha Cowena, u kojoj se nalaže »Ici«, da proširi svoje djelovanje.

Iz Jugoslavije

IZ SJEDNICE RADNOGA ODBORA S. C. J.

U sjednici R. O-a, održanoj dne 8. o. mj., raspravljeno je osim drugih i pitanje saziva sjednice Saveznog Odbora S. C. J. Stvoren je zaključak, da se predsjedniku S. C. J. kao datum zasjedanja sjednice predloži 15., odnosno 29. juna o. g., te da se u prvom slučaju sjednica održi u Zagrebu a u potonjem, ako se većina članova S. O-a koji stanuju izvan

Zagreba odluči da pridodje sjednici, u Brodu n. S., kako bi bilo moguće da sjednici pribiva što veći broj članova. Prema izvještaju Lava Sterna nastavljena je započeta akcija za Keren Hajesod sa veoma povoljnim uspjehom. Naročito je sa zadovoljstvom uzeto k znanju, da izmedju obvezanika za Keren Hajesod ima i veći broj necijonista, koji su izjavili, da osjećaju dužnost saradnje za obnovu Erec Jisraela smatrajući je općom židovskom dužnosti. Konačno dovršena je rasprava o pitanju haluca.

ISKAZ DOSAD UNIŠLIH ŠEKELA I PRINOSA ZA ORGANIZACIJU.

Bjelovar: za 30 šekela 1200 K, prinosi za organizaciju K 680 K 1.880.—

Tuzla: za 30 šekela K 1200, prinosi za organ.: K 400 K 1.600.—

Beograd bez specifikacije K 50.000.—

Vukovar: za 94 šekela 3760 K, za organ. K 1100 K 4.860.—

Zagreb: 17 šekela K 1020, za organ. K 4080 K 5.100.—

Koprivnica: 60 šekela 2400 K, za organ. K 4140 K 6.540.—

TREĆI OMLADINSKI SLET.

Zaključkom omladinskog sleta u Sarajevu i izvršnog organa S. Ž. O. U. obdržavat će se ovogodišnji slet na dane 14. 15. i 16. augusta o. g. u Zagrebu.

Radni se odbor u želji, da što bolje udovolji zahtjevima članova Saveza svojedobno obratio na sva omladinska udruženja, da mu pomognu pri sastavu sletskog programa. Sad nam se evo pruža prilika, da taj program objelodanimo, pridržavajući si naravski pravo promjene, u koliko to budu prilike zahtjevale.

Dne 13. na večer, t. j. u predvečerje sleta je svečano otvorenje, na koje kanimo pozvati jednu istaknutu ličnost jevrejskog omladinskog pokreta da održi proslov.

Dne 14. 8. iz jutra počinje konferencijoni dio sleta. Dvogodišnje nas je iskustvo naučilo, da ovaj dio valja suziti, te će se s toga održati samo tajnički referat, koji će obasizati još i blagajnički, fizički, te onaj o »Gideonu«, a sve u sužnoj formi, dok će opsežni referati biti otštampani u julskom broju »Gideona«. Nakon ovog referata je generalna debata, te podjela apsolutorija. U 11 sati je svečano otvorenje izložbe. Ova mora poprimiti stalnu, unapred zamišljenu formu. Prema svojoj konstrukciji raščlanjena je izložba u 3 grupe, i to: prva grupa: radovi na platnu, drvetu i metalu; druga grupa: radovi slikarstva i plastike; treća grupa: crteži djece.

Dok je sarajevska izložba imala pretežito lokalni karakter, za ovaj bi puta bilo poželjno, da se prikažu radovi iz cijele Jugoslavije. Mnogo će se pažnje posvetiti radovima omladinaca iz Macedonije. Ondje je život Jevreja mnogo osebujniji, oni žive u zasebnim kvartovima te stoje pod neposrednim uticajem braće iz Soluna i daljeg Orijenta. Radni se odbor u tom pogledu stavio s nekim našim prijateljima u dodir, te se u najskorije vrijeme nada povoljnim rezultatima.

Poslije podne istog dana su lako-atletska natjecanja. hazena-, i nogometne utakmice. Na večer će se održati kino-predstava, na kojoj će se po prvi puta prikazati film: Palestina.

Dne 15. 8., drugog dana sleta se u prije podnevlje nastavlja s konferencijom, i to: kulturnim, odgojnim, palestinskim i jevrejskim referatom. Istoga dana poslije podne gimnastičke vježbe, te nastavak lakoatletskih natjecanja. Na večer je svečana akademija uz sudjelovanje naših najboljih pjevačkih zborova.

Dne 16. 8. je zajednički izlet u Samobor, gdje će se eventualno odigrati odlučna nogometna utakmica, te prikazati jedna jevrejska dječja aktovka.

Svrha plemenitog natjecanja na sletu mora da svakom lebdi pred očima. S toga ovime pozivljemo sva omladinska udruženja, da aktivno suradjuju oko sletske priredbe. U slučaju aktivnog sudjelovanja, molimo sva omladinska udruženja, da nas do 10. juna o. g. o tome obavijeste, da bi pravodobno izvršili tehničke predradnje, koje iziskuju mnogo vremena.

Do najkasnije 10. jula o. g. treba da jave sva udruženja:

1. koliko će njihovih članova doći na slet;
2. imena istih;
3. spol;
4. doba;
5. imadu li u Zagrebu rodjake, kod kojih se mogu ukonačiti. Radni je odbor tim izvršio jedan dio svoje zadaće prigodom sleta, a oživotvorenje sletskog programa zavisi jedino o članovima saveza.

Radni Odbor S. Ž. O. U.

Odlazak Huge Zaloscera. Naš sumišljenik g. Hugo Zaloscer. svršivši nauke na bečkoj visokoj školi za agrikulturu, pošao je ovih dana u Palestinu. Tiho mirno bez mnogo riječi pošao je u Erec, kao što se i tiho, savjesno i marljivo pripravljao za svoju životnu zadaću. Zadojen već u roditeljskoj kući, pod odgojem naše vrsne sumišljenice, gospodje Luize Zaloscer, velikom ljubavi za ideal preporoda svoga naroda, radio je kao malo koji od naših, da se spremi za pijonirsku službu, nestrpljivo čekajući čas. rodne domaje. Jedan od naših najboljih: kad će mu biti moguće, da podje u zemlju otaca, da ondje aktivno suradjuje na obnovnom dijelu izgradnje židovske napošao je u Palestinu da svoje sile posveti Svetoj Zemlji i da učvrsti naše veze s njom. Našemu mladome prijatelju želimo, da nadje puno zadovoljstvo u svome radu.

Glavna skupština Žid. nac. društva za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu. Dne 2. o. mj. održana je ovogodišnja redovna glavna skupština Žid. nac. društva u Sarajevu. U odsutnosti predsjednika otvorio je glavnu skupštinu potpredsjednik Albert Abinum govorom, u kojem je u kratkim crtama prikazao rad Žid. nac. društva u prošloj godini, prepuštajući detaljni prikaz toga rada pojedinim referentima. Iza njega održao je dr. Mondschein tajnički referat.

Iza po dru. Isaku Salomu podnešenom blagajničkom izvještaju, izvijestio je povjerenik Židovskog Narodnog Fonda Moise I. Montilja potanko o radu za taj fond. Svoj izvještaj završava apelom na Židove, da daruju za Jaar Jugoslaviju. Skupština je vrlo živahno aplaudirala vrijednog povjerenika za Ž. N. F.

Mihajlo Levi izvjestio je vrlo detaljno i opširno o hebrejskoj sekciji »Safa Berura«. Ističući požrtvovni rad učitelja Herlinga Hilela i Pape Haima te upravitelja Davida Levija, navadja, da je broj učenika i učenica prošle godine bio nešto preko 160 i da je taj broj gotovo do konca godine ostao nepromijenjen, pa u stalnosti ovoga broja referent vidi mnogo radosniji pojav nego u možebitnom naglom porastu broju učenika.

Škola razdijeljena je u 8 tečajeva prema znanju i raspoloživom vremenu učenika i učenica. Ostane li stanje škole i nadalje takovo, imat će Sarajevo svake dvije do tri godine po sto hebraista, koi će prilično vladati hebrejskim jezikom. Referent spominje uzornu hebrejsku instituciju »Hoveve Atarbut«, ističe osobito uspjele javne priredbe Safa Berure, osobito onu od 27. decembra pr. godine prigodom godišnje cijon. konferencije u Sarajevu.

Tehnički referent David Levi prikazao je poslovanje blagajne u prošlom razdoblju.

Ing. Oskar Groi izvješćuje o redakcijonalnom i administrativnom radu »Židovske Svijesti«.

U ime revizijonalnog odbora izvijestio je S. Pollak, da su društvene knjige pregledane i u redu pronadjene. Iza kratke debate o iznešenim izvještajima u kojoj su učestvovali nadrabin dr. Levi, učitelj hebrejske škole Safa Berura, Papo i stud. jur. Grosinger, referisao je tajnik kuratorija Keren Hajesoda za Bosnu i Hercegovinu o akciji za Keren Hajesod. U svom referatu ističe g. Levi, da je akcija za Keren Hajesod zapravo tek u zametku. Ne smatra skupštinu forumom, kome treba podastrijeti obračuna o stanju pomenute akcije, nu ipak mu je drago, da javno progovori o Keren Hajesodu pred onima, koji još ne udovoljiše svojoj dužnosti i indirektno kroz prozor onima, kod kojih se sve što osjeća u kao dužnost da dadu za Keren Hajesod, sastoji u besavjesnoj zlobnoj i posve bestemeljnoj kavanskoj kritici. Zatim daje izvjestitelj informacije o do sada upisanim svotama i brou primljenih obveznica, kao i o već uplaćenim obrocima. Šira propaganda uopće još nije provedena, sva je akcija vodjena po dvojici, trojici ljudi. Veliki upliv naših istaknutijih ličnosti, koje treba da se angažuju za izvršenje naše najveće historijske zadaće, još nije stavljen na vagu, a ipak je do danas bez agitacije, bez ikakovog rada i truda šireg kruga radnika, upisana za Keren Hajesod jedna trećina za Sarajevo kontingentiranog iznosa.

Iza toga uzima riječ nadrabin dr. Levi, te veli, da se zadovoljava sa razlaganjem vrijednog govornika i povjerenika za Keren Hajesod i ako se naravno sa rezultatima dosadašnje akcije ne može zadovoljiti. Svodi to na malodušnost sumarodnjaka, kojima fali vjera i samopouzdanje. Sad je nastalo vrijeme, da malo govorimo, mnogo radimo, a još više dajemo. Naši ljudi, od kojih veliki dio pripada trgovačkom staležu, ulažu svoje kapitale često u ćorave poslove, pa zašto ne bi jednom učinili nešto za našu ozbiljnu i svetu stvar, pa makar predpostavljali, da je njihov prilog za Keren

Hajesod dan u fond perdü. Glasno i jasno, tako da svako od naših sunarodnjaka može i mora ćuti, treba izreći, da je došlo vrijeme, da Jevrej ne može mirno sjediti i gledati, kad mu se politički daje njegova prastara zemlja, a da tu stvar ne potpomogne bar materijalno, tako da se mogu postići vidni i praktični rezultati.

Ako to važi za svakoga Židova bez razlike, to je onda pogotovo neminovna zadaća i dužnost organizovanih cijonista — članova našega društva — da se u prvom redu odazovu i dadu svoj Maaser.

Predlog ing. Grofa, da je svaki član Saveznog odbora S. C. J., koji ima svoje stalno boravište u Sarajevu, ipso facto i član odbora Žid. nac. društva, kao mjesne cijon. organizacije u Sarajevu, prihvaćen je.

Iza kratke pauze obavljen je izbor odbora, u koji su izabrani: predsjedništvo: Albert Alkalay, dr. Žiga Bauer i Izak Salom; tajnici: Ludvig Furcht i Jakob Pinto; blagajnik: Jakob Konforte; knjižničar: Santo Kappon; kućni starješina Izo Hermann; referent za Safa Berura Albert Abinun, za »Žid. Svijest« dr. A. Benau, za Keren Kajemet Moise Montilja te odbornici nadrabin dr. Moric Levi, Avram D. Levi i Mihael Levi. Iza dra. Benaua, koji konstatuje činjenice da još uvijek nijesu mjesne organizacije reorganizovane u smislu zaključaka Saveznoga Vijeća i iza upozorenja dra. Saloma na važnost što energičnijeg provedenja Šekelakcije, izrekao je kao zadnji nadrabin dr. Wessel govor, koji je ostavio na slušatelje silan dojam. Na koncu svog govora blagoslovio je dr. Wassel novi odbor.

Osobna vijest. Naš sumišljenik, senior akademskog društva »Esperanza« u Beču, g. dr. Josip Salom, bivši asistenta na klinici prof. Chrobeka u Beču, otvorio je u Franzensbadu sanatorij. Zdravstveni zavod uredjen je najmodernije za sve ženske, srčane, želučane, živčane bolesti i malokrvnost. Sezona od 1. maja do 30. septembra. Za pobliže informacije valja se obratiti na Ravnateljstvo zavoda u Franzensbadu.

TAHEIA

MEDJUNARODNO SPEDICIJONO PODUZEĆE

Jelačićev trg 23 **ZAGREB** Telefon br. 16-12

Internacijonalni transporti. Tranziranja robe.
Uskladištenja. Svakovrsni prevozi.

Carinsko-posrednička poslovnica

Instalacioni zavod
MILAN FREIBERGER

ZAGREB
Bakačeva ulica 5.
Telefon broj 6-14.

Uvadjanje elektr. pogona (centrala), Dynamo strojeva, elektromotora, elektrasvjete, kućnih telefona. Preuzima sve popravke iste struke.

ELEKTRIK
1700

PRISPIO **»AIDA«** PAMUK

za dobiti kod veletrgovine kratke, pamučne, pletene kao i D. M. C. robe

Ferdo Schwarz i drug, Ilica br. 45

Telefon 2-56 Brzoj. naslov: Švadrug

IMPORTNA KUĆA
D. HIRSCHL ! DRUG

8 AKADEMSKI TRG **ZAGREB** AKADEMSKI TRG 8

TELEFON BROJ 13—31. TELEGRAM: HISCOMP.

nudja na veliko manufakturnu robu

CARINSKA I TRANSPORT. POSLOVNICA
MILAN WEISS - ZAGREB
SUTERAIN - GJORGJIĆEVA ULICA 9 - SUTEERAIN
TELEFON INTERURBAN 4-93

VRŠI SVE VRSTE CARINJENJA UVOZNO, IZVOZNO I PREVOZNO - DAJE STRUČNO OBAVEŠTENJE O STOPI CARINE - PRIMA ZASTUPSTVO KOD NADLEŽNIH VLASTI U CARINSKIM SPOROVIMA

Bukovo drvo I. vrsti

za gorivo, na vagone, hvatove, rezana i cjepana. Promptna dobava, uz povoljne cijene.

Šandor Weiler

Trnjanska c. 40 Telefon 24-69

Jedino najveće specijalno skladište kratke nakitne i pletene robe samo na veliko, niske cijene, solidna podvorba

Dragutin Ullmann, Zagreb

Ilica 36 Ilica 36

Braća Walder i drug

Jelačićev trg 23, dvorište **ZAGREB** Jelačićev trg 23, dvorište

Na veliko! **Na veliko!**

Muške, ženske i dječje čarape, razni pamuci za pletenje čarapa, školski pamuk, žniranci, iglena roba itd. CTL artikli i konac marka Mieder 10/100. — Vanjske narudžbe izvršuju se točno i savjesno. Brzojavi: BEWA, Zagreb

Prva hrvatska veletrgovina željez. željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 **ZAGREB** Telefon br. 279

Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uredjaja, te sve vrste gradjevnih potrebština. **Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.**

LJUBEVIT PRÄGER
KROJAČKA DVORANA
D·D·
ILICA 17
KUĆA ORŠIĆ

STROJARSKO • DRUŠTVO •
SILA
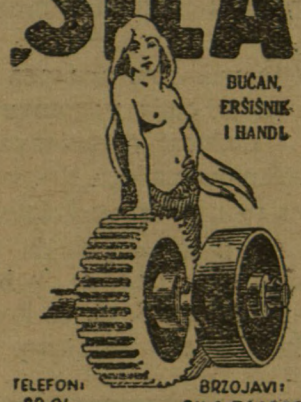
BUČAN, ERŠIŠNIK I HANDL
TELEFON: 22-94
BRZOJAVI: SILA ZAGREB
ZAGREB
DRAŠKOVIĆEVA UL. BR. 11
POPRAVLJA, MONTIRA, IZRADJUJE I PRODAJE STROJEVE I STROJNE DIJELOVE. — PRODAJA STROJARSKOG MATERIJALA. — LJEVAONICA ŽELJEZA I KOVINA.

VREĆE
iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugalj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke
SCHOTTEN I DRUG
Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-65
Kupujemo sve vrsti upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
Zavod za posudjivanje nepremočivih ponjava

„Samum"
Glavno skladište cigaretpapira
Albert L. Ozmo, Sarajevo
Kralja Petra ulica 23 Telefon 805
„Abadie"
sve vrsti

Na veliko! Na veliko!
Vanilija-Bourbon
berber i kalifat datulja, kandirano voće, maslaga grozdje itd. uz najeftiniju cijenu kod tt
J. DRAGONER
Zagreb, Nikolićeva ulica 4.

KROJAČKA·DVORANA
ZA GOSPODU

HINKO GRAF
zagreb Berislavićeva br. 4.
CIJENE UMJERENE · IZRADBA BRZA
Preporučuje se P.N. gospodi za izradbu najmodernijih odjela. Veliki izbor ..... najfinijih englezkih štofova

„GOLUB" „ГОЛУБ"
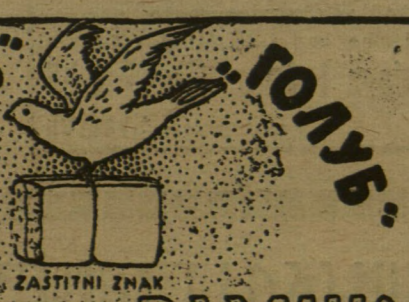
ZAŠTITNI ZNAK
JE NAJBOLJI PAMUK
ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE
A. ROMANO
ZAGREB
AKADEMIČKI TRG BR. 8

Asbestni skriljevac
cement, vapno, opeke, betonsko gvožde, traverze
i sav gradjevni alat, te materijal prodaje na veliko:
„GRADIVO" trgovačko društvo za promet gradjevnim, i tehničkim materijalom
ZAGREB Bogovićeva ulica br. 3
Telefon 5-55 Brzojavi „Gradivo"

DIONIČKO DRUSTVO „MERKUR"
VELETRGOVINA I KONFEKCIJA PAPIRA
TELEFON: 17—95
ZAGREB ILICA 31
BRZOJAVI: PAPMERKUR
Veletrgovina pisaćeg, risaćeg, novinskog, te omotnog papira
Vlastiti proizvod bilježnica, ndtesa, blokova i konfekcija svih proizvoda i papira
Tvorničko skladište kuverata, te pisačeg i risačeg pribora

Izdavatelj i odgovorni urednik: S. SPITZER. Tiskara »Merkur« d. d. u Zagrebu.